

NiN Basiskartlegging av verneområder i Troms 2024

Hildur Søndergaard Holm^a, Øystein Kristiansen^a, Ariane Karlsen^a, Bendik Sivertsen^a, Gunnar Kristiansen^b, Renata Rucka^b

^aSállir Natur AS

^bNatur og samfunn AS

Rapportnavn: NiN Basiskartlegging av verneområder i Troms 2024

Avtale med Miljødirektoratet: Avtalenummer 24087286

Kartleggingspakke: 17_TF_9

Leverandørfirma: Sállir natur AS

Underleverandørfirma: Natur og Samfunn

Utførende institusjon: Sállir natur AS	Prosjektansvarlig: Hildur Søndergaard Holm
	Prosjektmedarbeidere: Hildur Søndergaard Holm, Øystein Kristiansen, Bendik Sivertsen, Ariane Karlsen, Gunnar Kristiansen, Renata Rucka
Oppdragsgiver: Miljødirektoratet	Kontaktperson oppdragsgiver: Line-Kristin Larsen
Fylke: Troms	Kontaktpersoner forvaltningsmyndighet: Cathrine Amundsen og Heidi Marie Gabler, Statsforvalteren i Troms og Finnmark.
Samarbeidspartner(e): Natur og samfunn AS 	
Referat: Sállir natur har i samarbeid med Natur og Samfunn AS kartlagt ni verneområder i Troms i 2024 etter kartleggingsmetodikken Natur i Norge (NiN). Rapporten oppsummerer forhold som har blitt registrert og rapportert via NiNApp. Innholdet i rapporten inkluderer eventuelle observerte forvaltningsutfordringer, naturfaglige observasjoner, forvaltningsrelevante problemstillinger, praktiske utfordringer i felt, eventuell usikkerhet knyttet til kartleggingsenheter, samt noen relevante bilder fra verneområdene.	
Anbefalt referanse: Holm, H.S., Kristiansen, Ø., Karlsen, A., Sivertsen, B., Kristiansen G., Rucka, R. 2025. NiN Basiskartlegging av verneområder i Troms 2024. Sállir rapport 48.	
Nøkkelord: Natur i Norge, NiN, naturtyper, verneområder, myr-og sumpskogsmark, sanddynemark, strandeng, boreal hei, fjellhei, rikmyr, slåttemyr	
Prosjektnummer: 170	Tilgjengelighet: Åpen
Fremsiden: Skipfjorden landskapsvernområde, Karlsøy kommune. <i>Foto: Hildur Søndergaard Holm</i>	

Forord

Sállir natur AS har i samarbeid med Natur og samfunn AS kartlagt 9 verneområder i Troms i 2024, hvor formålet har vært å kartfeste naturvariasjon og vurdere forvaltningsmessige utfordringer i områdene. Kartlegginga ble foretatt etter Miljødirektoratets oppdragsbeskrivelse for naturkartlegging i verneområder, hvor NiN-kartlegging i målestokk 1:5000 benyttes. Avgrensninger av naturtyper og registrering av variabler er gjort i NiNapp på iPad i felt, og det er lagt ved bilde knyttet til hver polygon. Fremmedarter, problemarter, rødlistearter og andre relevante artsregistreringer er gjort i appen Arter og sendt inn til Artsobservasjoner. I denne rapporten blir vurderinger gjort rundt de innsendte dataene beskrevet, og forvaltningsmessige utfordringer for hvert verneområde utdypet.

Vi takker Miljødirektoratet for oppdraget, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark for samarbeidet i dette oppdraget.

Tromsø, januar 2025

Hildur Søndergaard Holm

Prosjektleder

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	METODER	5
2.1	KUNNSKAPSGRUNNLAG OG FORARBEID	5
2.2	GJENNOMFØRING AV FELTARBEID	6
2.3	KARTLEGGINGSVERKTØY	6
3	VERNEOMRÅDER KARTLAGT I TROMS I 2024	6
3.1	ARTSREGISTRERINGER	7
3.2	SKIPSFJORDEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE (VV00000090)	8
3.3	SVANDALEN NATURRESERVAT (VV00000232)	13
3.4	GRASMYRSKOGVATN NATURRESERVAT (VV00000214)	18
3.5	LAVOLLSKJOSEN PLANTEFREDNINGSOMRÅDE (VV00002295)	25
3.6	TEISTEVIKA LANDSKAPSVERNOMRÅDE (VV00002294)	32
3.7	NORDBYVATN NATURRESERVAT (VV00000211)	40
3.8	STORMYRA NATURRESERVAT (VV00000138)	45
3.9	BEKKAMYRA NATURRESERVAT (VV00000139)	50
3.11	REISA NASJONALPARK (VV00000108)	55
4	REFERANSER	63

1 Innledning

Norges verneområder vernes ut fra ulike formål, men alle er områder der myndighetene har bestemt at naturen skal vernes mot inngrep eller forstyrrelser. De ulike vernekategoriene inkluderer nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, marine verneområder, og spesielle og sjeldne verneformer samlet i en egen gruppe kalt "annet vern". Ved bruk av naturtype- og beskrivelsessystemet Natur i Norge (NiN), samt artskartlegging av rødlistede og fremmede arter, gir kartleggingen oppdatert kunnskap om verneområdene våre. Forvaltninga får et godt grunnlag for å kunne vurdere eventuelle tiltak for å sikre verdiene i verneområdene for fremtida. Sállir natur AS og Natur og samfunn AS har i Troms kartlagt forskjellige kategorier av verneområder, hele veien med særlig fokus på forvaltningsrelevante problemstillinger som ble fremhevet under samtaler med Statsforvalteren i forkant av kartleggingen.

2 Metoder

Natur i Norge (NiN) er et type- og beskrivelsessystem som er heldekkende for all naturvariasjon i Norge og skal kunne anvendes på all natur. NiN møter samfunnets behov for beskrivelse av natur og tilbyr et felles system på tvers av sektorer og fagtradisjoner. Det er tre ulike naturmangfoldsnivåer i NiN: Landskap, Natursystem og Livsmedium. Natursystem er det naturmangfoldnivået som brukes mest, da det brukes for å beskrive et økosystem i et avgrensa område. Natursystemet er videre inndelt i Typeinndeling, Lokale komplekse miljøvariabler (LKM) og Beskrivelsessystemet. For å få en fullstendig beskrivelse av naturvariasjonen i økosystemene må man bruke alle disse sammen. Heldekkende basiskartlegging av verneområder etter Miljødirektoratets oppdragsbeskrivelse benytter NiN-kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 sammen med relevante LKM-er og variabler fra beskrivelsessystemet. Enkelte kartleggingsenheter er slått sammen i sammensatte polygoner etter retningslinjer i oppdragsbeskrivelsen. NiN 3.0 ble lansert i november 2023, men under årets oppdrag er kartleggingsenheter fra NiN 2.3 brukt i henhold til foreliggende oppdragsbeskrivelse.

2.1 Kunnskapsgrunnlag og forarbeid

I forkant av kartleggingen ute i felt ble det gjort et grundig forarbeid ved å sjekke en rekke relevante og kjente forhold i naturreservatene. Dette inkluderte tidligere registreringer av arter i området (karplanter, moser, sopp og lav), samt tidligere naturkartlegginger i lokalitetene og området rundt. Tilgjengelige historiske flyfoto ble studert, og kart over berggrunn og løsmasser ble sjekket for å få et inntrykk av forventet kalkinnhold i marka. Forarbeidet inkluderte også kontakt med Statsforvalteren for å avklare eventuelle spesielle forhold som kunne påvirke feltarbeidet, inkludert logistiske utfordringer knyttet til tilgang til områder som krevde bruk av båt eller andre transportmidler.

2.2 Gjennomføring av feltarbeid

Kartleggingen ble gjennomført i juli, august og september 2024 (uke 28-39). For å bestemme enkelte karplanter ble deler av kartleggingen gjort noe sent i sesongen, men da de fleste av disse verneområdene består av fattigere våtmark og hovedfokuset lå på registrering av forvaltningsrelevante problemstillinger ble kartleggingstidspunktene allikevel vurdert til å være forsvarlige. I tillegg var flere av områdene vernet med tanke på fugleliv, og ble derfor kartlagt på høsten for å unngå hekketiden. Kartleggingsområdet i Reisa nasjonalpark og Skipsfjorden lå langt fra veien, og i flere verneområder var det større bekker og elver som måtte forseres. Ellers var det meste av kartleggingsarealet lett tilgjengelig og ble stort sett kartlagt under gode værforhold.

2.3 Kartleggingsverktøy

Kartleggingen av naturtyper i målestokk 1:5000 ble utført med kartleggingsapplikasjonen NiNApp. Artskartlegging av rødlistede karplanter, moser, sopp og lav (Artsdatabanken 2021), fremmedarter (Artsdatabanken 2023) og andre relevante artsforekomster ble utført med kartleggingsapplikasjonen Arter. Registreringene i felt ble utført med iPad sikret med vanntett og støtsikkert deksel.

Relevante veiledere ble fulgt for kartlegging i 1:5 000 etter NiN (2.3) og for applikasjoner (<https://artsdatabanken.no/KartleggingNiN>, <https://ninkartlegging.miljodirektoratet.no/>).

3 Verneområder kartlagt i Troms i 2024

Sállir natur AS har sammen med Natur og Samfunn AS kartlagt i alt 9 verneområder i Troms i 2024. De kartlagte verneområdene (Tabell 1), består av fem naturreservat, to landskapsvernområder, et plantefredningsområde og en nasjonalpark, og befinner seg i kommunene Karlsøy, Senja, Balsfjord, Målselv, Kvænangen og Nordreisa. De fleste verneområdene består av store andeler våtmark, i form av åpne myrområder med jordvannsmyr og nedbørsmyr, ofte i veksling med myr- og sumpskogsmark. Noen verneområder ligger i fjæresonen hvor det forekommer større arealer med strandeng og sanddynemark, og andre består av åpne områder med fjellhei og boreal hei.

Tabell 1 Verneområder kartlagt i Troms i 2024

Navn	VO-nummer	Verneform	Kommune	Alt landareal kartlagt	Delområde ca. daa
Skipsfjorden	VV00000090	Landskapsvernområde	Karlsøy	Ja	2 570
Svandalen	VV00000232	Naturreservat	Senja	Ja	3 403
Grasmyrskogvatn	VV00000214	Naturreservat	Senja	Ja	880
Lavollskjosen	VV00002295	Plantefredningsområde	Senja	Ja	978
Teistevika	VV00002294	Landskapsvernområde	Senja	Ja	1 221
Nordbyvatn	VV00000211	Naturreservat	Balsfjord	Ja	230
Stormyra (Rossvoll)	VV00000138	Naturreservat	Målselv	Ja	1 300
Bekkamyra	VV00000139	Naturreservat	Kvæangen	Ja	566
Reisa	VV00000108	Nasjonalpark	Nordreisa	Ja	5 065

3.1 Artsregistreringer

Artskartlegging i prosjektet har vært på rødlistearter, fremmede arter og problemarter. Alle relevante funn er registrert i Artskart. Forekomst av fremmedarter (Artsdatabanken 2018) og andre problemarter er kommentert i merknad til de enkelte kartfigurene, og de er også beskrevet her i rapporten under de enkelte verneområdene.

Fremmedarten sitkagran (*Picea sitchensis*, SE) ble registrert i flere verneområder, og norsk gran (*Picea abies*) ble registrert som problemart der den ble funnet.

Mange av verneområdene er vernet som viktige habitater for fugl, og består hovedsakelig av fattigere myrområder. Det er derfor gjort begrensede funn av rødlistearter av karplanter, moser, sopp eller lav under feltarbeidet (Tabell 2). Det mest interessante funnet må være av den sterkt truede urskogshvitkjuka (EN) i Stormyra, med ny vestlig grense i Troms.

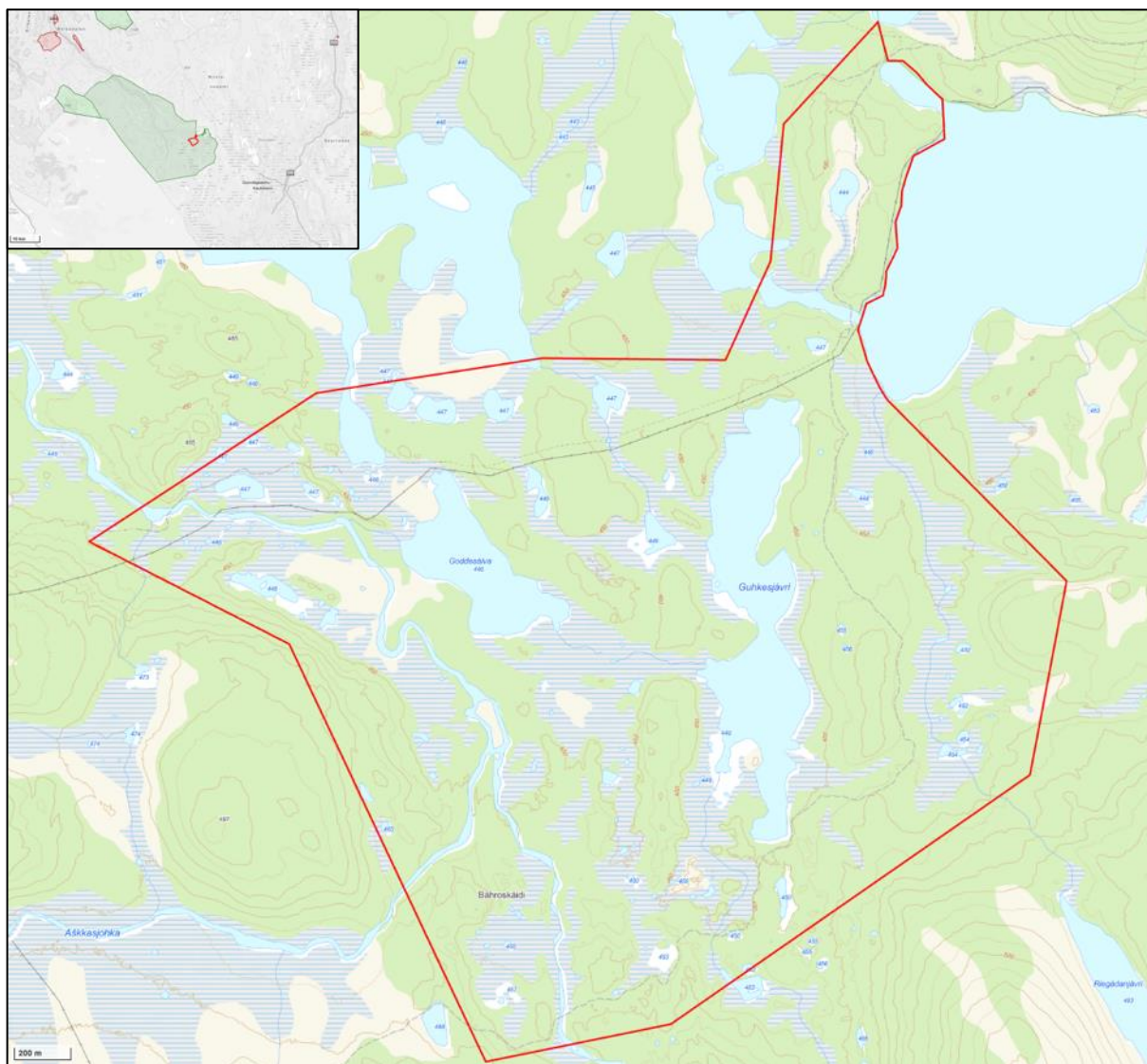
Tabell 2: Funn av rødlistearter under kartleggingen i 2024.

Gruppe	Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status i 2024	Verneområde
Sopp	Urskogshvitkjuke	<i>Antrodia primaeva</i>	EN	Stormyra
Sopp	Furuplett	<i>Chaetodermella luna</i>	NT	Stormyra
Karplanter	Blokkevier	<i>Salix myrtilloides</i>	VU	Reisa
Karplanter	Trillingstarr	<i>Carex tenuiflora</i>	VU	Reisa
Karplanter	Lappstarr	<i>Carex lapponica</i>	NT	Reisa
Karplanter	Fjellpyrd	<i>Diapensia lapponica</i>	NT	Skipsfjord

3.11 Reisa nasjonalpark (VV00000108)

Kommune: Nordreisa	Verneområde ID: VV00000108
Nettoareal: 5 065 daa	Verneform: Nasjonalpark
Kartleggere: Gunnar Kristiansen, Renata Rucka	Firma: Natur og Samfunn AS

Figur 44: Kartleggingsområdet (i rødt) innenfor Reisa nasjonalpark (stiplet grønt område). Kilde: Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene, OpenStreetMap.

3.11.1 Forvaltningsutfordringer – Sammendrag

Tabell 11: Forvaltningsrelevante problemstillinger i Reisa nasjonalpark.

Beskrivelses-variabler	Arter/inngrep:	Lokaliteter	Situasjon	Tiltak
7GR-GI>=2 7GR-EG>=2	Dype kjørespor fra ATV i myrer, bekkdrag/sumpskog og fjellhei.	Flere myrer.	Vurderes å påvirke flere våtmarker negativt	Utbedring

3.11.2 Naturfaglige observasjoner

Kartleggingsområdet ligger sørvest for Ráisajávri og grenser mot sørvestsiden av innsjøen. Det er relativt slakt med lave koller og åspartier i høydelagene 445 til 460 moh. De to relativt store vannene Guhkesjávri og Goddesáiva ligger sentralt i området, og flere småvann ligger ellers spredt, særlig i nord. Området er rikt på myrer og våtmark. Elva Aškkasjohka renner fra områder sør for reservatet, og løper slyngende og stillflytende nordvestover gjennom den vestlige delen av området.

Området er plassert i svakt kontinental seksjon. Store deler av området ligger i lavalpin sone mens nordøstdelen av området nært Ráisajávri og lavtliggende beskyttede deler ligger i nordboreal sone med småvokst og åpen bjørkeskog.

Berggrunnen består av granittisk gneis som gir et begrenset grunnlag for forekomst av basekrevende arter. Hele området er overdekket med morenemateriale med stor mektighet. Store deler består også av torv og myr. I tillegg er det enkelte smale rygger med breelvavsetninger. Løsmassene kan enkelte steder gi opphav til noen mer mineralkrevende arter.

Området hadde mange flytende overganger mellom skog og fjell, og en stor del av kartleggingsområdet lå over skoggrensa, dominert av kalkfattig fjelllynghei. Store partier hadde spredt med småvokst bjørk. Det meste av skogen ble vurdert som normalskog og hadde lite død ved. Den var trolig påvirket av uttak av trær til brensel av brukerne av området. En god del intermediær til litt rik viersump ble avgrenset langs bekker og elver i området.

Enkelte deler av jordvannsmyrene hadde små partier med intermediære til litt rike myrkanter, men hovedsakelig var jordvannsmyrene fattige.

Mange kollapsede palser og palsmyr ble registrert i palsmyrområdene sør og vest i kartleggingsområdet, ofte med lappstarr (*Carex lapponica*, NT) som karakterart i fuktige torvmosepartier.

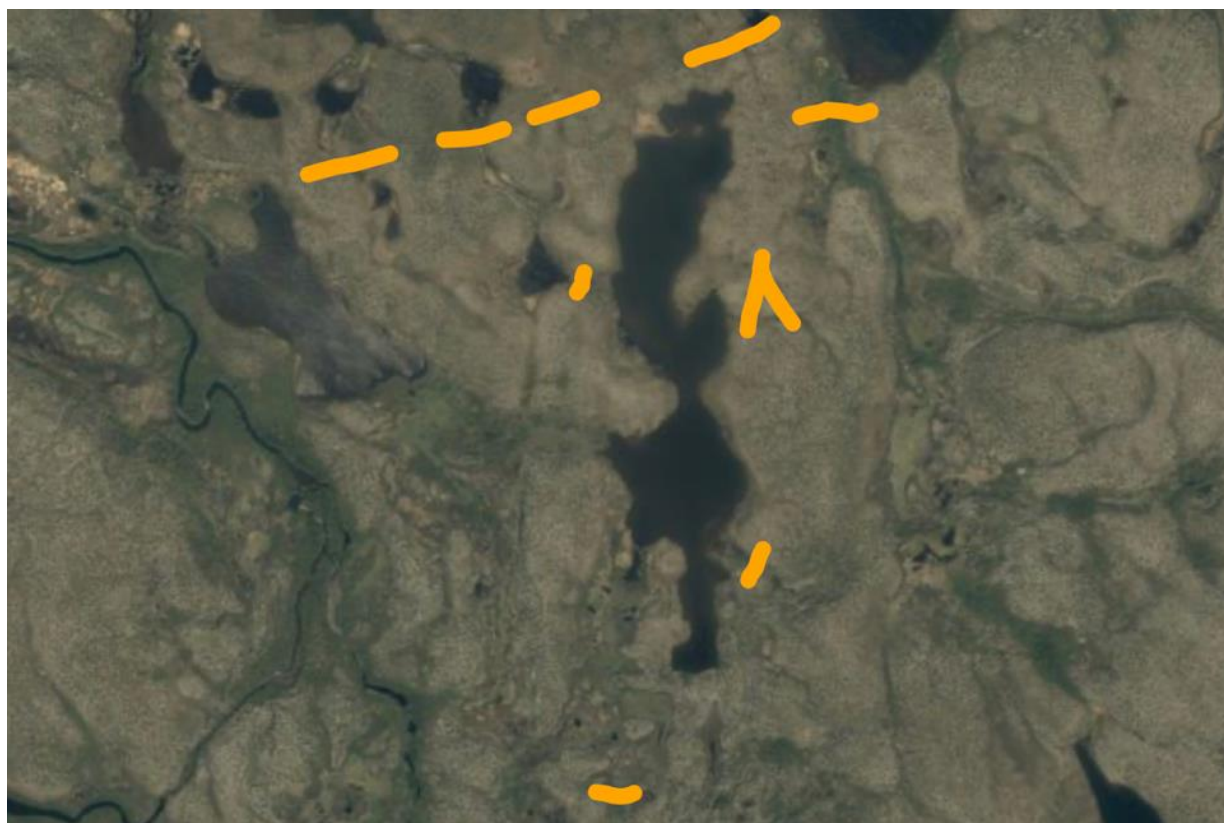
Av andre rødlistede arter er det tidligere registrert trillingstarr (*Carex tenuiflora*, VU) nord i området og blokkevier (*Salix Myrtilloides*, VU) sentralt i området. Trillingstarr ble under kartleggingen registrert i litt rik sumpskog nært samme område som tidligere registrering, trolig noe lenger sør. Blokkevier forekom på et par steder langs bekker og vannkanter med vierdominert sump.

Det ble observert en god del sangsvane og smålom i våtmarkene i området, og det vurderes at disse er viktige leveområder for vade- og andefugl og våtmarkstilknyttede arter.

Det var ikke tidligere kjent noen fremmedarter fra området, og ingen fremmedarter ble registrert under kartleggingen.

3.11.3 Forvaltningsrelevante problemstillinger

Det var svært mange og dype dreneringsspor etter firhjuling i myrene og myrkantene i området. Flere steder var det dype vannfylte hjulspor påvirket av overflaterosjon på tvers av myr og våtmark. Dette ble forsøkt kartlagt omfanget og påvirkning av. De dypeste sporene er vist i figur 45.

Figur 45 Områder med dype kjørespor gjennom myr/våtmark og over bekkeløp/sumpskog.

Palsmyrene besto hovedsakelig av historiske og kollapsete palser, enten med lave hauger eller rygger eller runde vannspeil, fuktige torvmosematter med lappstarr, eller helofyttsump som vitnet om palsene (Figur 49). Klimautviklingen de siste årene har trolig fremskyndet tiningen av disse.

3.11.4 Praktiske utfordringer i felt

Området er tilgjengelig fra stien som går på nordsiden av Ráisajávri fra til Reisadalen. For å komme inn til starten av stien nord for Ráisajávri må en ta seg inn 5 kilometer på en meget dårlig bilvei. Denne er nærmest å regne som en ATV-vei. Det er så over 5 kilometer fra startpunktet av stien inn til nordenden av kartleggingsområdet. Det er også mulig å benytte båt over det 5 kilometer lange Ráisajávri for å nå området. Denne følger med lånet av Statskoghytta ved nordenden av Ráisajávri. Sørvestre del av kartleggingsområdet nåes ved å krysse den dype Aškkasjohka i sørøst, noe som gir en vanskelig tilkomst til disse områdene med lang vandring sørover før en kan dreie mot nordvest. Feltarbeidet ble gjennomført fra 16-19. september noe som var marginalt i forhold til sesong da frosten (frosthettene) kommer tidlig i dette området. Det var strålende vær under gjennomføring av feltarbeidet.

Det var flere større partier med helofyttsump og fuktig jordvannsmyr innen området, og det var vanskelig å komme til for kartlegging av disse. Flyfoto ble da brukt som støtte for avgrensingene. Myrkompleksene og de fuktige sumpskogene var på enkelte steder utfordrende å ta seg frem i.

3.11.5 Usikkerhet og alternative valg

Myrområdene med palser og historiske palser ble utfigurert under ett som palsmyrer. Her ble det brukt sammensatte polygon med jordvannsmyr, nedbørsmyr og helofyttsump. Enkelte større og tørre rygger og hauger innen kompleksene og som ble oppfattet som palser fremsto også med vegetasjonsutforminger nært fjellhei uten noe særlig torvdannelse og ble av og til inkludert i palsmyrene som en andel fjellhei. En god del informasjon går dessverre tapt ved å utfigurere palsmyrene som sammensatte polygon i stedet for å avgrense hver kartleggingsenhet. Allikevel er denne måten mest hensiktsmessig for å avgrense selve palsmyrene etter nåværende oppdragsbeskrivelse.

De våteste partiene hadde, som ofte var resultatet av utsmeltede palser, flytende overganger mellom fuktig jordvannsmyr og helofyttsump. Avgrensningen mellom disse enhetene kunne være utfordrende å sette, og i tillegg var det vanskelig eller ikke mulig å komme til de våteste områdene.

Det er noe usikkert om en større del av de åpne, delvis tresatte områdene med småvokst bjørk kunne vært vurdert som skog, da mange av trærne var like under 4 meter høye.

3.11.6 Bilder

Figur 46 Lappstarr vanlig forekommende i løs tovmosebunn i laggen til palser. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 47 Fjellhei som forekom vanlig i området med småvokst og spredt bjørk. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 48 Mer sluttet skog, men marginal på beskyttede steder. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 49 Historiske palser og lave palsrygger. Foto: Gunnar Kristiansen.

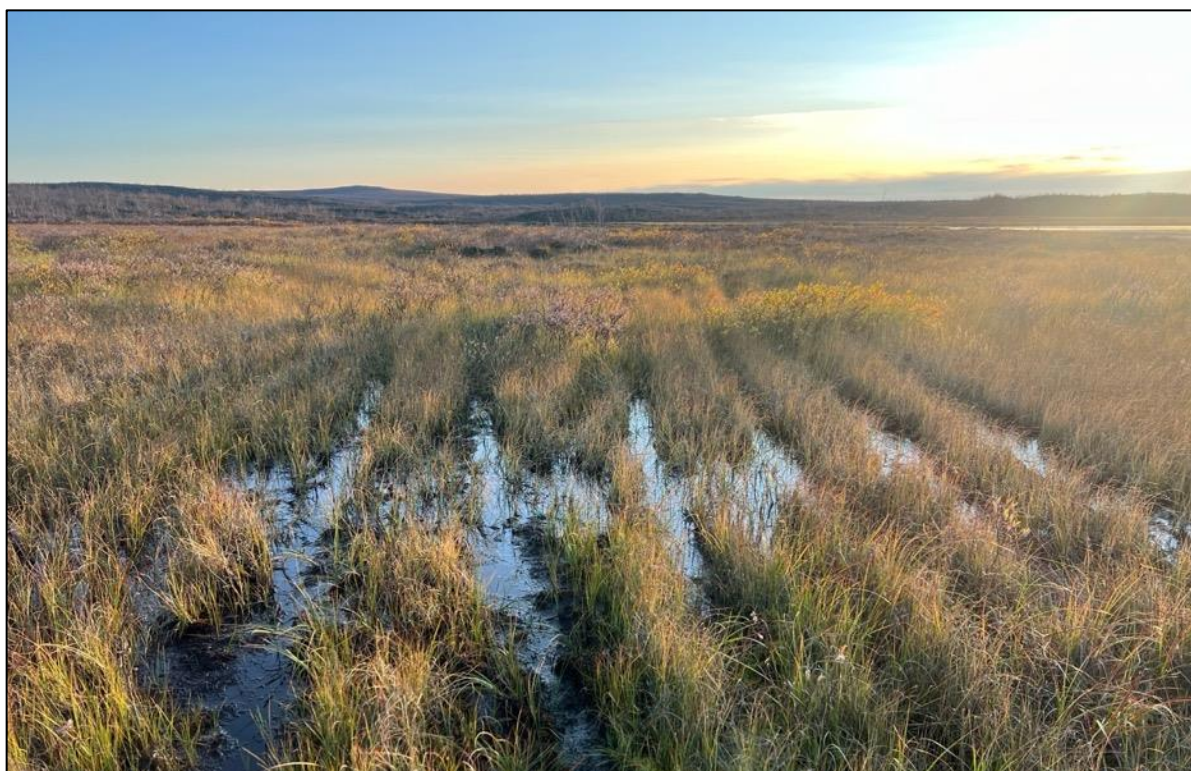
Figur 50 Kjørekader/dype spor i myrkant-palsområde. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 51 Dype kjørespor på tvers av bekker og sumpskog. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 52 Dype kjørspor på tvers av store myrområder nært Reisajavri. Foto: Gunnar Kristiansen.

Figur 53 Flere dype og vannfylte kjørespor ved siden av hverandre gjennom bløt myr. Foto: Gunnar Kristiansen.